

Jane Hutt AC/AM
Y Dirprwy Weinidog a'r Prif Chwip
Deputy Minister and Chief Whip

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf / Our ref: MA-P-JH-5811-19

John Griffiths AC
Cadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

24 Ionawr 2020

Annwyl John,

Yn eich llythyr dyddiedig 18 Rhagfyr 2018, gofynnoch am ddiweddariad bob tri mis gan y Cynghorwyr Cenedlaethol er mwyn sicrhau bod Deddf Trais yn Erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015 yn cael ei roi ar waith yn amserol.

Rwy'n falch o amgáu'r pedwerydd adroddiad gan y Cynghorwyr Cenedlaethol sy'n edrych ar y cyfnod rhwng mis Hydref a mis Rhagfyr 2019.

Yn gywir,

Jane Hutt AC/AM
Y Dirprwy Weinidog a'r Prif Chwip
Deputy Minister and Chief Whip

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Jane.Hutt@lyw.cymru
Correspondence.Jane.Hutt@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Adroddiad y Cynghorwyr Cenedlaethol i'r Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau, diweddariad Rhagfyr 2019

1. Diben

Yn ei lythyr, dyddiedig 18 Rhagfyr 2018, at y Dirprwy Weinidog a'r Prif Chwip, gofynnodd John Griffiths AC, Cadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau (y Pwyllgor) i'r Cynghorwyr Cenedlaethol gyflwyno'r newyddion diweddaraf i'r Pwyllgor yn rheolaidd er mwyn rhoi sicrwydd i'r aelodau ynghylch hynt y gwaith o weithredu Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015.

Dyma'r pedwerydd diweddariad gan y Cynghorwyr Cenedlaethol ac mae'n ymwneud â'r cyfnod o ddechrau mis Hydref hyd at ddiwedd mis Rhagfyr 2019.

Mae'r isbenawdau isod, "Cynghorwyr Cenedlaethol" a "Swyddogion VAWDASV Llywodraeth Cymru," yn dynodi cyfrifoldeb dros gamau gweithredu a ddisgrifir yn yr adrannau perthnasol.

2. Rhagair

Cynghorwyr Cenedlaethol:

Yn ystod y chwarter hwn, cytunwyd yn derfynol ar ddull gweithredu, aelodaeth a ffrydiau gwaith y Grŵp Rhanddeiliad Arbenigol ar drais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol (VAWDASV) a gyfarfu am y tro cyntaf ym mis Medi 2019. Rydym wedi dethol pedair thema benodol ar gyfer y grŵp. Mae'r rhain yn cynnwys nodi gwelliannau o ran cydweithio rhanbarthol ar VAWDASV ymhlith asiantaethau cyflenwi; adolygu anghenion plant a phobl ifanc sy'n dioddef cam-drin domestig a gwneud argymhellion ar gyfer gwell darpariaeth; adolygu anghenion ceiswyr lloches a ffoaduriaid sy'n dioddef cam-drin domestig a niwed diwylliannol; ac edrych ar y rhyngwyneb rhwng prosesau datganoledig a rhai nad ydynt wedi'u datganoli a gwneud argymhellion ar gyfer eu halinio'n well â'i gilydd.

Cynhaliwyd cyfarfod rhyngom a'r Ysgrifennydd Parhaol ym mis Rhagfyr. Y prif faterion dan sylw oedd hyfforddiant ac ymwybyddiaeth o VAWDASV o fewn Llywodraeth Cymru, yn enwedig ymhlith timau arwain uwch. Bydd cam gweithredu a ddeilliodd o'r cyfarfod hwn yn esgor ar flog penodol gan yr Ysgrifennydd Parhaol. Rydym wedi bod yn falch o weld cymaint o weithio trawslywodraethol yn Llywodraeth Cymru a chymeradwywyd yr Ysgrifennydd Parhaol gennym ar y gefnogaeth a'r anogaeth a roddwyd gan lefelau uwch y sefydliad.

3. Dangosyddion Cenedlaethol

Swyddogion VAWDASV Llywodraeth Cymru:

Mae'r Gweithgor Cenedlaethol ar Ddangosyddion yn parhau i adolygu'r dangosyddion cenedlaethol ar gyfer VAWDASV a gyhoeddwyd, mesurau arfaethedig

a ffynonellau data â'r bwriad o gytuno ar unrhyw ddiwygiadau erbyn haf 2020. Mae tri gweithdy'n weddill a amserlennwyd rhwng Ionawr a Mawrth, ac ar ôl i'r rhain gael eu cynnal bydd swyddogion yn gwneud argymhellion ynghylch diweddaru'r Dangosyddion Cenedlaethol, y mesurau a'r ffynonellau data.

Cynghorwyr Cenedlaethol:

Rydym wedi cadeirio rhai o'r gweithdai ar y Dangosyddion Cenedlaethol. Roedd cyfraniadau'r darparwyr a'r partneriaid yn galonddid inni.

4. Strategaethau Lleol

Cynghorwyr Cenedlaethol:

Mae'n bleser gennym ddweud ein bod wedi cael yr holl strategaethau lleol y gofynnwyd amdanynt. Rydym yn dechrau sgrinio'r rhain i sicrhau ein bod yn gallu darparu adborth a, lle bo modd, yn gallu nodi enghreifftiau o arfer da y gallwn eu rhannu. Yn ddiweddar, tynnwyd ein sylw at feysydd penodol yn cynnwys plant a phobl ifanc a grwpiau Pobl Dduon a Lleiafrifoedd Ethnig (BME) sydd angen camau gweithredu penodol. Byddwn yn ystyried unrhyw feysydd i'w gwella yn ofalus, lle bo'n berthnasol.

5. Canllawiau Statudol

Swyddogion VAWDASV Llywodraeth Cymru:

Y Fframwaith Hyfforddi Cenedlaethol

Erbyn mis Medi 2019, roedd 167,500 o bobl yng Nghymru wedi cael hyfforddiant drwy'r Fframwaith Hyfforddi Cenedlaethol.

Mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda gwasanaethau i barhau i gynyddu'r ganran o'u gweithlu sy'n cwblhau modiwl e-ddysgu Grŵp 1 (hyfforddiant ymwybyddiaeth sylfaenol). Mae swyddogion hefyd yn gweithio gyda chydweithwyr i alluogi 25,000 o weithwyr y sector cyhoeddus mewn lleoliadau addysgol i gael mynediad at fodiwl e-ddysgu VAWDASV drwy borthol Hwb.

Mae gweithwyr proffesiynol yn y sector cyhoeddus yn parhau i gael eu hyfforddi drwy ein hyfforddiant ar ymyrryd yn gynnar ac atal, sef Gofyn a Gweithredu (grwpiau 2 a 3), ac un o elfennau pwysicaf yr hyfforddiant yw adnabod VAWDASV ac ymateb iddo. Ddechrau mis Hydref 2019, hyfforddwyd 4,343 o weithwyr yn y sector cyhoeddus. Mae hyfforddiant Gofyn a Gweithredu ar gael nawr ar draws Gwent, Cwm Taf, Gogledd Cymru, Canolbarth a Gorllewin Cymru, y Gwasanaethau Tân ac Achub, ac Ymddiriedolaeth Gwasanaethau Ambiwylans Cymru yn ogystal â Byrddau ac Ymddiriedolaethau Iechyd. Bydd Gofyn a Gweithredu'n cael ei roi ar waith yn llawn yn ystod 2020-21. Mae cyfarfodydd gweithredu wedi dechrau o fewn Pen-y-bont ar Ogwr a Bae'r Gorllewin - Abertawe yn ogystal â Chaerdydd a'r Fro.

Mae cwrs arbenigol a chwrs rheolwr gwasanaeth, a ariennir yn llwyr gan Lywodraeth Cymru, yn cael eu cyflwyno ar hyn o bryd i grwpiau 4 a 5 (sef rhai sy'n arbenigo ym maes VAWDASV) o'r fframwaith a bydd yn dirwyn i ben ym mis Mawrth 2020. Mae gweithdai rhanbarthol ar gyfer arweinwyr grŵp 6 (yn cynnwys gweithwyr â chyfrifoldeb dros gomisiynu a chynllunio) yn cael eu cynnal hefyd. Mae rhagor o gyfarfodydd wedi'u cynllunio ar gyfer y flwyddyn newydd.

Mewn partneriaeth â Chynulliad Cenedlaethol Cymru, mae swyddogion Llywodraeth Cymru yn trefnu bod hyfforddiant Gofyn a Gweithredu ar gael i holl Aelodau'r Cynulliad a'u staff cynorthwyol. Mae cyfarfod cynllunio ar yr amserlen ar gyfer Ionawr 2020. Bydd yr hyfforddiant yn ddefnyddiol iddynt wrth eu gwaith yn eu hetholaethau. Mae'n golygu y gall Aelodau Cynulliad ymgysylltu rhag blaen â rhai sy'n agored i niwed ac yn dioddef trais a chamdriniaeth, a'u cyfeirio at wasanaethau cymorth perthnasol.

Mae ymroddiad yn y Fframwaith Hyfforddi Cenedlaethol i wneud canllawiau Gofyn a Gweithredu'n statudol. Felly mae swyddogion Llywodraeth Cymru yn cydweithio â'r Gwasanaethau Gwybodaeth a Dadansoddi i werthuso rhaglen Gofyn a Gweithredu yn annibynnol yn gynnar yn 2020 cyn gwneud canllawiau Gofyn a Gweithredu yn statudol.

6. Iechyd

Swyddogion VAWDASV Llywodraeth Cymru:

Ym mis Rhagfyr, gwahoddiwyd swyddogion i gyflwyniad gyda chydweithwyr o lechyd y Cyhoedd, Cymru ynghylch y prif themâu a welir dro ar ôl tro mewn adolygiadau o ddynladdiadau trais domestig. Y nod oedd sicrhau bod yna hyfforddiant ar gyfer yr holl rolau craidd yn unol â'r themâu allweddol hyn.

Cynghorwyr Cenedlaethol:

Rydym wedi bod yn gweithio gyda swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throseddau dros Heddlu De Cymru i edrych ar y teithi meddwl presennol a'u herio, gan ffafrio fframwaith dull gweithredu penodol sy'n gymwys o ran iechyd y cyhoedd mewn ymateb i VAWDASV. Teimlwn y bydd y maes hwn, a'r gweithdy y gwnaethom gymryd rhan ynddo'r chwarter hwn, yn helpu i alinio'n gwaith yn well â'r egwyddor o ddatblygu cynaliadwy a geir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Bwriad y cydweithio hwn yw nodi dulliau gweithredu sy'n gymwys o ran iechyd y cyhoedd a deall sefyllfa bresennol VAWDASV ledled Cymru.

7. Addysg

Swyddogion VAWDASV Llywodraeth Cymru:

Mae'r gwaith o ddatblygu cwricwlwm newydd ar gyfer addysg statudol (3 hyd 16 oed) yn parhau, fel y disgrifiwyd yn y diweddariad diwethaf.

Mae swyddogion yn gweithio gyda CBAC i lunio ac i redeg her beilot lechyd a Llesiant ynghylch Mentora Cyfoedion ar gyfer Cwrs Uwch Bagloriaeth Cymru, a fydd hefyd yn hybu rhaglen Eiriolwyr Ifanc ymgyrch y Rhuban Gwyn.

Mae Llywodraeth Cymru wedi comisiynu gweithdai, yn cychwyn ym mis Rhagfyr 2019, i'w cyflwyno ledled Cymru i roi gwell dealltwriaeth i weithwyr proffesiynol rheng-flaen fel cwnselwyr ysgol a gweithwyr ieuencid, ynghyd â rhagor o wybodaeth ac offer ymarferol i'w defnyddio wrth gefnogi pobl ifanc.

Gweithiodd swyddogion gyda CCAUC i ddatblygu canllawiau ar gyfer sefydliadau addysg uwch a sefydliadau addysg bellach yng Nghymru a ariennir yn uniongyrchol ynghylch mynd i'r afael â VAWDASV. Cyhoeddwyd y canllawiau drafft at ddibenion cynnal ymgynghoriad ym mis Hydref, ac mae hwnnw wedi dod i ben erbyn hyn. Ar hyn o bryd, mae CCAUC yn edrych ar yr adborth a gafwyd o'r ymgynghoriad a bydd yn cwrdd â swyddogion ym mis Ionawr 2020 i drafod y drafft terfynol. Bwriedir cyhoeddi'r canllawiau erbyn diwedd mis Mawrth 2020.

Cynghorwyr Cenedlaethol:

Rydym yn parhau i chwarae rhan yn y gwaith o gynllunio'r cwricwlwm newydd, gyda Llywodraeth Cymru a chyda grwpiau cymunedol allweddol. Yn benodol rydym yn hybu dealltwriaeth o densiynau a phryderon grwpiau amrywiol. Mae un o'r Cynghorwyr Cenedlaethol yn ymwneud â gwaith cyfryngu ar gyfer y sector addysg yng Ngorllewin Canolbarth Lloegr. Rydym yn darparu cyngor arbenigol i'r sector yng Nghymru i roi'r hyblygrwydd i weithwyr proffesiynol i nodi tensiynau a dulliau gweithredu posibl er mwyn ymgysylltu ag amrywiaeth ehangach o grwpiau cymunedol, gan gynnwys menywod o gefndiroedd amrywiol.

8. Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod (FGM), Cam-drin ar Sail Anrhydedd a Phriodas dan Orfod

Swyddogion VAWDASV Llywodraeth Cymru:

Cyfarfu Grŵp Cam-drin ar Sail Anrhydedd Cymru-gyfan ar 9 Rhagfyr 2019. Cymeradwywyd y gwelliannau a gynigiwyd i'r cylch gorchwyl yn y cyfarfod diwethaf. Cafwyd trafodaeth fanwl am ddiben a swyddogaeth y grŵp a chytunwyd y dylai fod â chyfrifoldeb strategol dros weithgarwch ar lefelau rhanbarthol a lleol. Diweddarwyd y cynllun cyflawni presennol o ganlyniad i hyn. Cynhelir y cyfarfod nesaf ar 5 Mawrth 2020.

Cynghorwyr Cenedlaethol:

Aethom i gyfarfod y Grŵp Cam-drin ar Sail Anrhydedd Cymru-gyfan ar 9 Rhagfyr 2019 i rannu ein harbenigedd ynghylch sut orau i fynd ati i ddatblygu arferion a llwybrau sy'n berthnasol i Awdurdodau yng Nghymru. Mae ein canfyddiadau yn tynnu sylw at yr

angen i wella gwaith amlasiantaethol o ran nodi peryglon lluosog. Yn y cyfarfod, cyflwynwyd gwybodaeth am daith y dioddefwr gennym, yn benodol felly am ddatgeliadau, sut y maent yn cael eu dosbarthu a sut y mae risgiau'n cael eu rheoli.

9. Model Cyllid Cynaliadwy

Swyddogion VAWDASV Llywodraeth Cymru:

Mae'r maes hwn yn profi'n heriol. Fodd bynnag mae Cadeirydd y Grŵp Cyllid Cynaliadwy wedi gofyn i aelodau'r grŵp ddod at ei gilydd a chyflwyno eu cynigion ar gyfer model cyllid cynaliadwy i'w drafod gan y grŵp a'i fabwysiadu.

Daeth tri Aelod o'r Grŵp Cyllid Cynaliadwy at ei gilydd i lunio papur yn amlinellu eu cynigion ar gyfer eu trafod. Trafodir y papur hwn yn y cyfarfod ym mis Ionawr 2020.

Cynghorwyr Cenedlaethol:

Rhoddwyd cyfle i fyrddau rhanbarthol a phartneriaethau i gyflwyno eu profiadau o gomisiynu ar y cyd yn effeithiol yng nghyfarfodydd y Grŵp Cyllid Cynaliadwy yn y dyfodol. Bydd y gwahoddiad hwn yn annog yr arfer o ddysgu o wahanol ddulliau gweithredu yn ogystal â hwyluso'r broses o roi adborth agored ac o herio pob dull.

10. Dyraniadau Cyllid

Swyddogion VAWDASV Llywodraeth Cymru:

Cyllid Refeniw

Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i ddarparu cyllid refeniw i Bartneriaethau Rhanbarthol ac i sefydliadau trydydd sector yn flynyddol.

Mae swyddogion yn parhau i fonitro i ba raddau y cyflawnir yn erbyn cynlluniau cyflawni rhanddeiliaid drwy ddefnyddio cylchoedd hawlio chwarterol sy'n cynnwys monitro cyfarfodydd.

Cyllid Cyfalaf

Cyflwynwyd 16 o gynigion am gyfanswm o £1,431,605 ar gyfer grant cyfalaf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol 2019-2020. Nid oedd dau o'r cynigion yn ymarferol. Dyrannwyd cyllid o £1,063,854 i'r 14 cynnig arall.

Cyllideb ar gyfer 2020-21

Cyllideb refeniw ddangosol VAWDASV ar gyfer 2020-2021 yw £5.25 million, sydd yn cynnwys cyllid ychwanegol achlysurol o £250,000.

Dyrennir y cyllid refeniw achlysurol i wahanol feysydd â blaenoriaeth, fel:

- Hyfforddiant ychwanegol yn ymwneud ag arferion diwylliannol niweidiol, gan gynnwys hyfforddiant BME ar gyfer Cynghorwyr Annibynnol ar Drais Domestig

a / neu hyfforddiant i staff llochesi yng Nghymru i gefnogi teuluoedd â phroblemau cam-drin sylweddau ac iechyd meddwl;

- Lleihau rhestrau aros am gwnsela yn sgil trais rhywiol;
- Cynyddu'r cyllid a roddir i'r rhanbarthau i gyflenwi gwasanaethau i gyflawnwyr trais;
- Gwerthuso Gofyn a Gweithredu;
- Codi ymwybyddiaeth o fewn gwasanaethau i blant a phobl ifanc.

Cyllideb cyfalaf ddangosol VAWDASVar gyfer 2020-2021 yw £2.169 miliwn, sy'n cynnwys cyllid achlysurol ychwanegol o £1,200,000.

Bydd y cyllid cyfalaf achlysurol yn cael ei ddyrannu i lochesi VAWDASV / Llety Camu Ymlaen.

Bydd y cyllid hwn yn cefnogi darparwyr yn y trydydd sector i brynu unedau gwasgaredig mewn cymunedau sy'n cynnig digon o hyblygrwydd i ddiwallu anghenion teuluoedd nad oes modd eu diwallu mewn llochesi (gan gynnwys bod yn hygyrch i'r anabl neu deuluoedd ag aelodau dibynnol hŷn), neu i'w gwneud yn bosibl camu ymlaen o lochesi. Mae menywod yn fwy tebygol o gael eu heffeithio gan gam-drin domestig na dynion, ac maent yn fwy tebygol o ddianc o'u cartrefi. Gan mai menywod yn bennaf yw'r gofawyr yn ein cymdeithas, maen nhw'n fwy tebygol o ddianc gyda phlant. Yn ogystal, mae'n bosibl y bydd angen y math hwn o lety ar ddynion sy'n dianc o gamdriniaeth hefyd, yn enwedig gan eu bod yn llai tebygol o geisio lle mewn lloches ac o dderbyn lle pan gaiff ei gynnig ac mae'n bosibl eu bod yn teimlo'n fwy diogel mewn unedau ar wasgar.

11. Gweithio gyda'r rhai sy'n cyflawni trais

Swyddogion VAWDASV Llywodraeth Cymru:

Ym mis Tachwedd, cyhoeddwyd y Canllawiau ar Arfer Da wrth weithio ag oedolion sydd wedi cyflawni trais ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus anarbenigol.

Mae Llywodraeth Cymru wedi sicrhau bod cyfanswm o £120,000 ar gael fel grantiau i'r saith rhanbarth i'w helpu i wella'r ddarpariaeth o wasanaethau ar gyfer cyflawnwyr trais yn eu hardaloedd. Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn cynnig cymorth pellach ac arbenigedd i helpu i weithredu'r prosiectau hyn.

Mae Llywodraeth Cymru yn darparu cefnogaeth a goruchwyliaeth i nifer o brosiectau gradd feistr mewn Seicoleg Fforensig ym Mhrifysgol Metropolitan Caerdydd. Yn y prosiectau hyn mae myfyrwyr gradd feistr yn gwerthuso gwasanaethau cyflawnwyr trais fel rhan o'r rhaglen academiaidd. Mae dau o'r prosiectau bron wedi'u cwblhau, mae un yn dal yn mynd rhagddo a thri arall ar fin cychwyn.

Cynhaliwyd digwyddiadau ar gyfer rhannu arferion yng Nghaerdydd a Chyffordd Llandudno ym mis Tachwedd. Daeth cynulleidfaoedd da i'r digwyddiadau a chafwyd cyflwyniadau gan Barnardos, prosiect ar amgylchedd "sensitif i drama" mewn carchardai ac ymchwilydd ym maes aflonyddu rhywiol.

Cyfarfu gweithwyr llif gwaith VAWDASV ynghylch y 'fframwaith i gefnogi newid cadarnhaol i'r rhai mewn perygl o droseddu yng Nghymru' ym mis Tachwedd. Mae tri grŵp gorchwyl a gorffen sy'n adrodd i weithwyr y llif gwaith ar y gweill. Maent yn canolbwyntio ar gomisiynu gwasanaethau i'r rhai sy'n cyflawni trais, safonau ar gyfer gwasanaethau ac ymgysylltu â defnyddwyr gwasanaethau.

Mae Llywodraeth Cymru'n darparu cefnogaeth a goruchwyliaeth barhaus i'r ymchwil i aflonyddu ym Mhrifysgol Abertawe. Ariannwyd yr ymchwil gan Lywodraeth Cymru mewn cydweithrediad â KESS II (Ysgoloriaethau Sgiliau'r Economi Wybodaeth), rhan o Gronfa Gymdeithasol Ewrop.

12. Y Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Ymgysylltu â Goroeswyr

Swyddogion VAWDASV Llywodraeth Cymru:

Mae'r paneli peilot y soniwyd amdanynt yn y diweddariad diwethaf wedi dod i ben erbyn hyn. Cynhaliwyd tri phanel â grŵp cymysg o oroeswyr yn ystod misoedd Medi, Hydref a Thachwedd. Cynorthwyodd y panel y goroeswyr i adolygu'r amcanion yn y Strategaeth Genedlaethol bresennol ar Drais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol a gweld beth sydd wedi newid, ac i rannu eu gwybodaeth a'r profiadau a gawsant i ddylanwadu ar ddatblygiad y Strategaeth Genedlaethol nesaf ar Drais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol.

Mae model damcaniaeth newid wedi'i ddatblygu ac mae'r prosiect peilot yn cael ei werthuso ar hyn o bryd gan raglen ymchwil Llywodraeth Cymru. Bydd cyfarfodydd gwerthuso yn digwydd gydol mis Ionawr a mis Chwefror 2020 â'r rhai a fu'n ymwneud â'r prosiect. Bydd y rhain yn cael eu cyfuno â chanfyddiadau eraill y gwaith peilot er mwyn penderfynu ai dyma'r dull gweithredu gorau ac a yw llais a phrofiadau goroeswyr wedi gwneud gwahaniaeth. Bydd hyn yn llywio'r adroddiad terfynol, a fydd yn dylanwadu ar fframwaith cynaliadwy ar gyfer ymgysylltu â goroeswyr. Rydym yn rhagweld y bydd y fframwaith yn cynnwys sawl ffordd o ymgysylltu â goroeswyr ledled Cymru. Rydym yn disgwyl cael yr adroddiad o'r canfyddiadau cyntaf erbyn diwedd mis Mawrth 2020, a dylai'r gwerthusiad llawn ddod i law yng ngwanwyn 2020.

Cynghorwyr Cenedlaethol:

Mae ymgysylltu â goroeswyr yn parhau i fod yn elfen allweddol er mwyn llywio newid gwirioneddol a dylanwadu arno. Rydym yn bwriadu gweithio gyda goroeswyr cam-drin rhywiol hanesyddol ymhlith Pobl Dduon a Lleiafrifoedd Ethnig fel rhan o'n Panel Dysgu newydd. Bydd y cyfarfod hwn yn ffordd o ymgysylltu'n ystyrlon â grwpiau amrywiol ac yn helpu i ddarparu camau gweithredu allweddol er mwyn i Lywodraeth Cymru a phartneriaid strategol fynd i'r afael ag unrhyw anghydraddoldebau sydd efallai'n bodoli ar hyn o bryd.

13. Byw heb Ofn

Swyddogion VAWDASV Llywodraeth Cymru:

Gan na chawsom unrhyw geisiadau i gynnal astudiaeth werthuso ar y llinell gymorth yn ystod ein proses gaffael ddiwethaf, byddwn yn cysylltu'n uniongyrchol â sefydliadau perthnasol i ofyn iddynt dendro am y gwaith pwysig hwn a fydd yn llywio contractau i redeg llinell gymorth Byw Heb Ofn yn y dyfodol.

Ers yr adroddiad diwethaf, cysylltwyd â'r llinell gymorth 8,595 gwaith; 8,224 o alwadau ffôn i'r llinell, 46 o gysylltiadau ar e-bost, 311 o gysylltiadau drwy'r gwasanaeth gwe-sgwrs ac 14 o negeseuon testun. Diweddwyd yr alwad cyn siarad ag un o weithwyr cymorth y llinell gymorth yn achos 7.5% o'r galwadau.

Er mwyn dangos pa mor gynhyrchiol yw'r llinell gymorth, rhaid ystyried nifer y galwadau a wnaed gan staff y llinell gymorth hefyd. Gwnaed cyfanswm o 1,850 o alwadau, ac mae'r prif resymau dros y galwadau fel a ganlyn: negeseuon i grwpiau – problemau mewn lloches ac ati; ymholiadau ynghylch lleoedd mewn lloches neu i gyfeirio rhywun at lloches; galwadau i'r heddlu; galwadau i asiantaethau; Canolfan Gymorth Trais a Cham-drin Rhywiol (RASASC) /Gwasanaeth Cadw Cam wrth Gam; arall.

14. Cyfathrebu

Swyddogion VAWDASV Llywodraeth Cymru:

Ers yr adroddiad diwethaf rydym wedi lansio trydydd cyfnod ein hymgyrch 'Nid cariad yw hyn. Rheolaeth yw hyn' yn llwyddiannus. Mae'r cyfnod hwn yn canolbwyntio ar brofiadau penodol pobl ifanc. Mae'n tynnu sylw at yr heriau y maen nhw'n eu hwynebu wrth iddynt feithrin perthnasoedd a sefydlu eu hunaniaeth fel unigolyn. Lansiwyd y cyfnod hwn ar ddau gam, y cyntaf i gyd-fynd ag Wythnos y Glas a phrofiadau cyffredin pobl ifanc 19 i 21 oed wrth iddynt gychwyn addysg bellach. Anfonwyd pecynnau llawn yr ymgyrch i brifysgolion yng Nghymru. Yn fwy diweddar, ym mis Hydref, buom yn gweithio gyda grŵp o bobl ifanc yng Nghwm Rhondda i dargedu pobl ieuengach, rhwng 16 a 19 oed. Cynhyrchwyd clip fideo byr gydag Adran Newyddion y BBC, yn rhannu profiadau pobl ifanc. Crëwyd animeiddiad byr hefyd ac fe'i dosbarthwyd i rwydweithiau VAWDASV ar gyfer rhieni a phobl gysylltiedig eraill, i'w hannog i sylwi ar arwyddion o reolaeth ac i gael gaffael ar wybodaeth a chymorth.

Mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi gweithio'n agos gyda'r Grŵp Cyfathrebu Rhanddeiliaid Arbenigol, rhanddeiliaid allweddol â'u harbenigedd ym maes trais rhywiol, yn ogystal â chyda goroeswyr, er mwyn datblygu negeseuon a delweddau ar gyfer y camau a fydd yn lansio ym mis Chwefror 2020. Bydd Cam 4 'Nid cariad yw hyn. Rheolaeth yw hyn' yn parhau i edrych ar agweddau a welir ar reolaeth drwy orfodaeth – fel camfanteisio, camddyfanwadu, paratoi rhywun ar gyfer perthynas amhriodol a chodi ofn - pan fo'n digwydd o fewn teuluoedd a chydberthnasoedd agos a hefyd mewn achosion o drais rhywiol.

Er mwyn i'n hymgyrchoedd cyfathrebu gyrraedd ymhellach, mae gweithgareddau cyfathrebu cymunedol yn cael eu cynnal mewn pedair rhan o Gymru i godi ymwybyddiaeth o VAWDASV. Mae gweithgareddau'r cyfnod hwn (mis Hydref hyd at fis Mawrth) yn canolbwyntio ar 'Nid cariad yw hyn. Rheolaeth yw hyn'. Goroeswyr

camdriniaeth sy'n arwain y gweithgareddau mewn partneriaeth â rhanddeiliaid arbenigol. Mae digwyddiadau'r flwyddyn hon (mis Hydref hyd fis Rhagfyr) wedi cynnwys datblygu podlediad a chyflwyniadau â goroeswyr yn eu harwain, cynhadledd yn y De-orllewin, datblygu adnoddau ar gyfer gweithio gyda goroeswyr VAWDASV ag anghenion ychwanegol a digwyddiad cymunedol yn ymgysylltu ag eiriolwyr ifanc.

Yn dilyn Diwrnod y Rhuban Gwyn a digwyddiadau'n nodi'r 16 diwrnod o weithredu, mae 7 cennad Rhuban Gwyn newydd wedi'u recriwtio o fewn Llywodraeth Cymru. Yn ystod y cyfnod hwn, rydym wedi parhau i redeg ymgyrchoedd bach ar sianeli Byw Heb Ofn ar y cyfryngau cymdeithasol yn tynnu sylw at yr hyn rydym wedi'i gyflawni dros y flwyddyn a aeth heibio, a chan rannu gwybodaeth â'n rhwydwaith ehangach ynghylch pa gymorth sydd ar gael i ddiodefwyr, rhanbarthau, comisiynwyr a gweithwyr proffesiynol ar draws Cymru.

Cynghorwyr cenedlaethol:

Nodwyd Diwrnod Rhyngwladol diddymu trais yn erbyn menywod a Diwrnod y Rhuban Gwyn eleni gan ddigwyddiad a drefnwyd ar y cyd â Sefydliad y Merched Cymru. Siaradodd Nazir Afzal yn y digwyddiad yn y prynhawn yn y Senedd ac yn ddiweddarach cymerodd ran mewn gwylhos deimladwy dros ddiodefwyr trais o'r fath. Yn ôl yr arfer, dilynwyd hyn gan 16 diwrnod o weithredu ac roeddem yn falch i weld Llywodraeth Cymru yn cymryd rhan ar y lefel uchaf gydol y cyfnod hwn. Mae angen i'r cyfnod ddod yn fwy amlwg yn y blynyddoedd i ddod.

Roedd Nazir Afzal wedi rhoi tystiolaeth lafar ar y Bil Cam-drin Domestig i bwyllgor y Bil yn ystod sesiwn seneddol Llywodraeth y DU cyn hyn. Hefyd, cysylltwyd â noddwyr y Bil i sicrhau bod y Bil yn adlewyrchu dymuniadau'r sector yng Nghymru, yn enwedig felly, y goroeswyr. Atgyfnerthwyd y cysylltiad â'r Comisiynydd Cam-drin Domestig dynodedig drwy ohebu a chysylltu rheolaidd sy'n parchu'r meysydd datganoledig yng Nghymru ond sydd hefyd yn chwilio am gyfleoedd i gydweithredu, yn arbennig o ran gwaith ymchwil.

15. Canlyniad

Cynghorwyr Cenedlaethol:

Bydd y Cynghorwyr Cenedlaethol yn parhau i weithio â rhanddeiliaid allweddol, y sector cyhoeddus, Llywodraeth y DU, y trydydd sector a phartneriaid perthnasol eraill i sicrhau bod ymrwymiad cryf i gyflawni'r darpariaethau a nodwyd yn Neddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015.

Mae Strategaeth Genedlaethol Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol 2016-2021 yn ymrwmo i sefydlu Panel Dysgu i ystyried a lledaenu gwersi sy'n cael eu dysgu ac arfer da. Rydym wedi sefydlu'r grŵp hwn a bydd yn canolbwyntio ar themâu penodol. Bydd ein thema gyntaf yn edrych ar arferion niweidiol fel Cam-drin ar sail Anrhydedd a cham-drin rhywiol hanesyddol o fewn cymunedau Pobl Dduon a Lleiafrifoedd Ethnig.

Er mwyn gwella cydweithrediad rhwng Cymru a Lloegr rydym wedi cyfarfod â Chomisiynydd Cam-drin Domestig y DU a benodwyd yn ddiweddar. Bydd rôl y

Comisiynydd Cam-drin Domestig yn arwain ar yrru'r gwaith o wella'r ymateb i gam-drin domestig yn y DU, yn pledio achos dioddefwyr ac yn gwneud argymhellion ynghylch beth arall y dylid ei wneud i amddiffyn dioddefwyr yn well ac i ddod â mwy o droseddwyr o flaen y llysoedd. Byddwn yn gweithio gyda'r Comisiynydd i sicrhau ein bod yn llwyddo i gydweithio'n drawsffiniol.

Cynghorwyr Cenedlaethol VAWDASV

Rhagfyr 2019